

Hvem skal tælle for?

Tema om musikundervisere i folkeskolen

- Musikken skal swinge
- Langt fra de skrå brædder til musiklokalet

af Erik Lyhne

April 2012

Der har gennem de seneste år med varierende intensitet og lødighed været en debat om hvem, der skal varetage musikundervisningen i folkeskolen. Debatten har haft afsæt flere steder. Dels har der været mangel på linjefagsuddannede musiklærere i folkeskolen, dels har der været en diskussion om musiklærerne var/er velkvalificerede til opgaven, og dels har konservatorierne og Dansk musiker forbund (DMF) haft en del indlæg i debatten om hvem, der kan der kan og bør undervise i musik i folkeskolen.

Der sættes i denne artikel fokus på to musiklærere, der har deres musikalske baggrund fra den professionelle musikverden og en uddannelsesmæssig baggrund dels fra universiteternes og konservatoriernes musikuddannelse. De har efterfølgende en uddannelse som meritlærere.

Der er også et interview med Dorte Busk Bro, den pædagogiske leder på deres skole. Hun er foruden uddannelsen som folkeskolelærer også uddannet på Musikvidenskabeligt Institut, Århus Universitet.

Musikken skal swinge!

Der er ikke nogen mellemvej eller kompromisser

Interview med H.P. Lange og Ingeborg Kristensen musiklærere på Sølystskolen i Egå

Hvad er jeres uddannelsesmæssige baggrund for at undervise i musik i folkeskolen?

HP: Jeg har spillet som musiker i mange år, og kunne godt tænke mig en teoretisk overbygning. Jeg startede på musikvidenskab på Aalborg Universitet (AAU) og tog en to-årig grunduddannelse. Derefter tog min musikalske karriere fart, og jeg spillede i over tyve år som professionel musiker. En dag kom jeg til at se ned – og der var ikke noget sikkerhedsnet. Jeg begyndte derfor at læse til meritlærer, og tog en uddannelse med idræt som linjefag.

Jeg blev ansat på Sølystskolen i 2008 på samme tid som Ingeborg og Dorte. Det var lidt af en tilfældighed. Jeg var på skolen for at skrive min søn ind, og kom til at tale musik med skolelederen. Straks fandt han de bløde stole frem, for der manglede musiklærere på skolen. Vi blev enige om en halvtidsstilling med musik og idræt, som kunne passe sammen med mit liv som musiker.

I: Jeg kom på musikefterskole i Mellerup i 9. klasse, og siden spillede jeg altid. Derefter startede jeg ligesom HP på musikvidenskab på AAU, og tog grunduddannelsen. Efterfølgende gik jeg på RM (Kandidat i Rytmisk musik, musikpædagog) på Nordjysk Musikkonservatorium. Da jeg havde gået

der i to år, havde jeg ikke flere SU klip tilbage. Samtidig var jeg blevet træt af det miljø, der var på konservatoriet med spidse albuer. Den glæde jeg tidligere havde haft ved at spille musik, var lige så stille ved at forsvinde, så jeg stoppede på konservatoriet.

Jeg brændte alle mine noder og arrangementer og solgte mine instrumenter, for jeg troede aldrig mere jeg kom til at spille igen. Det eneste musikalske, der var tilbage i min tilværelse var, min deltagelse i en afrikansk tromme- og dansegruppe. Efter fem år tog jeg en uddannelse som afspændingspædagog, og blev ansat på en friskole i Århus. Her endte det med, at jeg tog alle musiktimerne fra børnehaveklassen til 3. klasse. På den måde kom jeg i gang med musikken igen. Jeg fandt ud af, at jeg gerne ville være lærer og tog meritlæreruddannelsen med dansk som linjefag.

Hvad betyder det for det, at I har en baggrund som musikere?

HP: Jeg har levet mit halve liv i et øvelokale og er vant til at musikken omgiver mig. Jeg tager disciplinen med fra øvelokalet og stiller de samme krav til børnene om, at musikken skal lyde godt og fungere. Det er for så vidt de samme krav som stilles til musikkerne i det professionelle orkester. Det har været en stor men spændende omstillingsproces for mig fra at have været professionel turnerende musiker i over 20 år, til at komme ind i skoleverdenen.

I: Når jeg spiller sammen med børnene, er det ikke noget, der er lige meget eller for sjov. Der er en dybere mening med musikken. Jeg vil gerne formidle mine egne fornemmelser fra øvelokalene til børnene. Jeg vil gerne videregive oplevelsen af kunne blive høj af musikken til børnene. Jeg er trommeslager – og jeg sætter mig tit ned og spiller trommer sammen med dem for, at de kan få musikken til at svinge. Det er vigtigt for mig, at vi opbygger en fælles energi. Det kan man ikke på samme måde i de andre fag.

Er det ikke vigtig, at man både er en del af skolens liv og børnenes sociale hverdag?

HP: Når man arbejder i folkeskolen, er der meget andet, man skal lave end at undervise i musik. Jeg kender mange musikere, der ikke ville holde en måned i folkeskolen. Det er ikke bare 22 børn, der skal undervises i musik. Det er børn, der har gennemlevet en lang skoledag. De tager deres oplevelser med i musiklokalet. Man er nødt til at have en god kontakt til de andre lærere, der er omkring børnene for at kunne vende de problemer, der måtte være. Ellers kan musiktimen ikke fungere. Hvis der er en der sidder med næbbet tre gange i træk, bliver jeg nødt til at kontakte klasselæreren for at høre, hvad der er galt.

I: Jeg har både en klasse, som jeg har været klasselærer for i mange år, og klasser som jeg kun har til musik. I min egen klasse tager vi nogle gange problemer op vi har haft tidligere på dagen. Men børnene kan finde på at sige: "Hold nu op, Skal vi ikke se at komme i gang med musikken?" Jeg bliver også mere træt og skuffet, hvis min egen klasse ikke "makker ret" i musiktimen. Jeg har nogle andre forventninger til dem. Det er rigtig dejligt at spille musik med de børn, man kender rigtig godt. Vi har en dreng, der er meget indadvendt. I en musiktime spørger han, om vi ikke skal lege "pinden". Den fanger jeg lige med det samme og tager hans forslag op. Havde jeg ikke kendt klassen så godt, ville jeg måske bare have affejt ham og sagt, at den leg ikke passer så godt lige nu.

Hvad bruger I fra jeres videregående musikuddannelse?

I: Det er lidt sjovt for mig, fordi jeg har haft musikken på afstand i en periode. Men pludselig dukker der noget op, som jeg ikke troede jeg kunne. Det har været lejret i rygraden, noget jeg tidligere har øvet mig meget på. Det er aha-oplevelser, der kommer. Som jeg ser det, har jeg et indlejret overskud i forhold til musikken. Når man lærer og udøver musik lagres det for livet. Børn har det på samme måde, tror jeg.

HP: Det er musikken, der bestemmer. Jeg tror børnene kan mærke på mig, at jeg synes det er lige så sjovt at få et nummer til at fungere i timerne. Det er ligesom i øvelokalet med mit professionelle orkester. Det kan ikke helt sammenlignes, men det er de samme elementer. Hvis der er noget, der ikke fungerer, så bytter jeg om på børnenes roller i musikken for at få det til at køre.

I: Måske går vi ind og gør børnene bevidste om det, der sker i musikken. Hvis man flader i tempo, rytmerne ikke følges ad. Når man selv har store krav i musikken, er man med til at skærpe børnenes bevidsthed.

HP: Jeg stiller høje krav, men ikke urimelige krav. Når vi har besluttet at spille et nummer, skal vi arbejde med det, til det lyder godt og fungerer. Der er ikke nogen mellemvej og kompromisser. Jeg tror, jeg driver et nummer længere end andre. Det har også medført, at forældrene kan kontakte mig og søge råd om hvilke instrumenter, børnene skal købe for at kunne øve sig derhjemme.

I har også orkestre, der spiller efter skoletid. Hvordan er det startet?

HP: Da vi kom ud på skolen, lavede vi en musical, hvor der var et band. De ville gerne fortsætte med at spille, og det fik vi timer til. De optrådte på skolen og så kom der flere orkestre og Ingeborg startede et også pigeband. Vi optræder for hele skolen, så tit vi kan. Det er en selvforstærkende proces.

I: Vi skaber nogle små traditioner gennem vores arbejde. Når vi spiller et nummer i vores frivillige orkestre, og det kører, så spørger eleverne straks: Hvornår skal vi optræde med det? Det er det der er fedt. Så spørger de andre elever tit: Hvornår kan vi komme med i et orkester.

HP: Når vi laver musical, får jeg en tættere relation til børnene. Der er altid et orkester, der skal spille, og her bliver der knyttet nogle bånd. Det betyder ofte, at mange af børnene bliver mere interesseret i musik, og vil spille videre og måske anskaffe sig instrumenter. I bund og grund synes jeg, at det er rigtig dejligt at være med i musicalprocessen. Man får nye venner blandt børnene.

Gennem musicalprocessen, får børnene lettere ved at være sammen i 6. og 7. klasse, og det er lettere for mig at undervise dem, når vi har været sammen omkring skabelsen af en musical. Det har en positiv afsmittende effekt. Det er ikke kun det at lave en musical, det er også alt det, det giver på sigt.

Hvad skal der til for at få et godt musikmiljø i folkeskolen?

I: Jeg kunne ønske mig, at der kunne blive mere frivillig musikundervisning sådan, at vi kunne undervise børnene i instrumentalspil på små hold. Det ville gøre, at det blev sjovere at spille sammen. Så kunne jeg også tænke mig, at vi som musikfaggruppe, kunne få noget mere tid sammen til at udvikle musikken på skolen.

HP: Det bakker jeg op. Vi skal øge glæden ved at spille og synge. Jeg oplever dog, at jeg hænger lidt i luften i forhold til at vide om børnene lever op til de faglige mål, der er i musikfaget.

I: Ja, men der er også et stort spring fra de ting, vi arbejder med i skolen, og det man pludselig skal kunne når man kommer i gymnasiet og f.eks. skal kunne harmonisere en melodi. Jeg synes, det er mærkeligt, at vi ikke har de samme krav i skolen. Jeg kunne tænke mig, at det kom til at hænge mere sammen og at vi kunne have musik gennem hele skoletiden.

HP: Ja, og hvis man endelig har lært noget i musik de første skoleår, så har man alle muligheder for at glemme det inden gymnasiet.

Hvad er det vigtigste for en musislærer?

HP: Det vigtigste er, at børnene kan mærke, at man som lærer brænder for faget og for musikken. Og at man har overblikket over musikken. Hvis man bare kommer ind i skolen udefra, og ikke har et begreb om hvordan 22 børn på 11 år fungerer sammen, så er man lost. Eller hvis man har en ide om, at man bare kan gå ned i musiklokalet og sige: Hør nu lige her! og tro at børnene bare hører efter. Så er man prisgivet.

I: Det er ikke vigtigt hvilken uddannelse, man kommer med. Det er vigtigt, at man brænder for sit fag. Man bliver en rollemodel for børnene.

Langt fra de skrå brædder til musiklokalet

- en lærer skal indgå i hele skolens liv

Interview med Dorte Busk Bro, Pædagogisk leder på Sølystskolen i Egå

Der har været stor debat om mangel på musislærere i folkeskolen. Mange har foreslået, at musikere og konservatorieuddannede skulle overtage musikundervisningen. Hvad mener du om det?

Musikere og konservatorieuddannede er velkomne i folkeskolen, hvis de f.eks. har en merituddannelse som pædagogisk baggrund for at undervise i folkeskolen. Jeg kunne tænke mig, at musikundervisningen i læreruddannelsen ikke var under så stort pres, som den er lige nu. Jeg mener, at det er rigtig sørgeligt, hvis der ikke er mulighed for at uddanne nok gode musislærere på læreruddannelserne. Det er at lappe på problemet at tage andre ind for at undervise i musik. Jeg mener, at uddannelsen af musislærere på læreruddannelsen er rigtig god.

Hvorfor er der ikke også en debat om underviserkvalifikationer indenfor andre fag?

Musiklærere skal have nogle håndværksmæssige kvalifikationer, som lærer sig op ad det at være musiker. Man skal kunne spille på et instrument og gerne flere, man skal kunne synge og dirigere kor og orkestre. Som dansklærer er der til sammenligning ingen krav om, at man skal kunne skrive digte og noveller. Når der så er mangel på musislærere, så ligger det snublende nært at kigge sig om efter folk med musik kvalifikationer. Jeg mener ikke som udgangspunkt, at man skal have

fagfaglige eksperter til at undervise i folkeskolen. Hverken i musik eller andre fag. Jeg kan ikke forestille mig, at man kan undervise i et fag, uden at deltage i hele skolens liv. Vi skal ikke have eksperter, der kommer og afleverer deres undervisning og så er ude af døren igen. Det er ikke nok at have fagfaglige kvalifikationer, man skal også have et pædagogisk fundament. Det gælder for musik såvel som i alle andre fag. Det pædagogiske fundament får man bl.a. gennem en meritlæreruddannelse. Vores meritmusiklærere har musikalske færdigheder, som vi i den grad kan bruge på skolen. Det er et stort plus, når man som lærer har en fagfaglig sikkerhed og ekspertise. Det giver også meget på det pædagogiske plan, når man brænder for sit fag. Det kan børnene også mærke.

De skal altså indgå i hele skolens liv?

De meritlærere vi har, er både klasselærere, indgår i teams og er i det hele taget forpligtede ind i hele skolens øvrige liv. På den måde når de rundt om børnenes hverdag og bliver en del af lærerkollegiet. Der kan være langt for en musiker fra at stå på de skrå brædder på en scene til at være gårdvagt. Når man er ansat på en skole, bliver man nødt til at være indstillet på at give noget til det pædagogiske, kollegiale og sociale fællesskab. Man skal være en del af skolens helhed.

I har fem musiklærere på skolen, og to af dem har merituddannelsen, og kommer således med en anden musikalsk baggrund end læreruddannelsen. Hvad har jeres overvejelser været da de skulle ansættes?

Jeg blev ansat på samme tid som dem. Jeg ved dog, at overvejelserne har været, at man gerne ville have styrket skolens musikprofil. Det var indenfor frivillig musik med bands, morgensang, musicals og alle andre steder. Til fælleskoncerter på skolen, nyder vi f.eks. godt af den scenevante måde som de går til arbejdet på. Det handler om at få gjort børnene glade for at stå på scenen, introducere et nummer, glæden ved at optræde og et øre for at få musikken skruet godt sammen. De går ikke på kompromis. Jeg tror ikke de stiller flere krav til børnene, men de er anderledes og har andre vinkler, som afspejler en erfaring som professionel musiker.

Højnelsen af det musikalske miljø på skolen er vel en ledelsesbeslutning?

Ja. Der er ikke noget, der gror ud af ingenting. Men det, at musikmiljøet lægger vores musiklærere så meget på sinde, betyder, at det som ledelse er lettere at udstikke nogle rammer, som gør det muligt at få musiklivet til at blomstre.

For nogle år siden fejrede skolens sit 40 års jubilæum. Her skrev Ingeborg og jeg en sang, som senere er gået hen og blevet skolens sang. Det har været med til at det betyder meget for os at synge sammen til samlinger.

Du har været musiklærer i mange år og har også en ekstra musikuddannelse fra musikvidenskab på Århus Universitet. Hvordan har du brugt den ekstra musikalske ballast i undervisningen?

Det har gjort, at mit syn på musik har været meget bredere. Fra universitetet har jeg en del klassisk musik og mere musikteori med, end jeg ellers ville have haft. Men jeg mener ikke, det er en forudsætning for at kunne være musiklærer i folkeskolen. Det er et ekstra plus.

Jeg mener, at man skal have en læreruddannelse eller en meritlæreruddannelse for at undervise på en folkeskole, samt at man indgår i hele skolens liv. Man skal ikke bare være en satellit, der flyver rundt og ikke har forbindelse til børnene i øvrigt.

Links:

www.soelystskolen-egaa.dk

www.hplange.dk

